

Har anarkism något med
”djurens befrielse” att göra?

Zomia

2017-11-15

Anarchist Archive

anarchist-archive@riseup.net · anarchist-archive.org

Anarkismens ursprung som social rörelse och vision brukar knytas till den tidiga arbetarrörelsen under andra halvan av 1800-talet. Klasskampen har traditionellt varit viktig för många anarkister. Det vi behöver för vår försörjning ägs inte jämlikt och gemensamt. "Produktionsmedlen" kontrolleras istället av kapitalister medan lönearbetarna för att få rätt till mat, kläder, husrum o.s.v. tvingas att sälja sin arbetskraft på en marknad. Det ger kapitalägarna (och/eller kapitalismen som system) ett maktövertag som tillsammans med konkurrensen om vinstmaximering m.m. skapar en utsugning av lönearbetare. Deras arbetsvillkor suger och de får inte i lön det fulla värdet av sitt arbete. Men genom att organisera sig kan arbetarna flytta fram sina positioner och eventuellt till sist störta det kapitalistiska systemet.

Men klasskampen har aldrig varit det enda anarkister fokuserat på. Tidiga klassiska anarkister som Emma Goldman och Michail Bakunin bekämpade inte bara kapitalet, utan också staten. Men även patriarkatet, skolans och kyrkans makt hamnade i skottgluggen, som en integrerad del av deras anarkistiska analys. Anarki betyder ju bokstavligen "utan härskare/dominans/regering". För den namnkunnige Louise Michel, som bland annat hade en ledande roll under den revolutionära Pariskommunen 1871, bidrog också förtrycket av de icke-mänskliga djuren till hennes politiska uppvaknande. Den ryske författaren Leo Tolstoj, som ibland räknas in bland de mest kända tidiga anarkisterna, och den rörelse hen var en del av, förespråkade vegetarianism.

Speciesismen, eller artförtrycket, är inte bara en idé om att människan har rätt att härska över de icke-mänskliga djuren (och miljön), utan också ett produktionsätt. Människan började en gång hålla djur och använda dem för arbetsredskap och födoproduktion, något som vuxit i omfattning (och brutalitet) med de moderna djurfabriker under kapitalismen. Behandlingen av djuren har inte sällan spridit sig till det mänskliga samhällets interna organisering, och präglat hur slavar, arbetare och marginaliserade grupper beskrivits, utnyttjats, förtryckts och utplånats.

Anarkism och djurens befrielse har därför allt möjligt med varandra att göra, menar jag. Om förtryck och hierarkier ska bekämpas, då kan vi i förlängningen inte bortse från djurfabriker och speciesism. Även när det gäller formerna för kampen har anarkismen viktiga bidrag. Anarkister vet (hopefully) att befrielsen inte kommer via staten eller kapitalistisk konsumentmakt. Praktiserande anarkister förespråkar istället primärt direkt aktion såsom strejker, blockader och sabotage, och har ibland också erfarenheter av lämpliga (och olämpliga) taktiker, säkerhetsänkande och möjliga scenarion vid direkt aktion. I den anarkistiska traditionen finns en medvetenhet om att en motståndsrörelse inte kan låta en borgerlig moral sätta ramarna för sin etik och taktik, samtidigt som det är viktigt att vara lyhörd för hur aktioner uppfattas av rörelsen och personer som är öppna för påverkan. Anarkister och politiskt närstående rörelser har också rika källor av erfarenhet att ösa ur när det gäller att bygga alternativa rörelser, nätverk och gemenskaper med strukturer som inte lutar sig mot väpnade våldsspecialister såsom bödlar, poliser

och militärer för att fungera. Allt detta är användbart på olika sätt och i olika utsträckning inom djurrättsrörelsen, och det är heller knappast någon tillfällighet att många individer och grupper som arbetat för djurens befrielse har och har haft kopplingar till anarkistiska miljöer och/eller idéer.

Alla djurrättare eller veganer är inte anarkister, och kommer inte heller att bli det. Inte heller kommer alla anarkister att bli veganer eller djurrättsaktivister. Det kan vi tycka olika om. Men anarkister har verkligen viktiga saker att bidra med till kampen för djurens befrielse, och djurrättsrörelsen har mycket att bidra med till anarkistiska rörelser. Låt oss med ett öppet sinne bejaka dessa utbyten, överlappningar och diskussioner, och se vad vi alla kan lära.

Lästips: senaste numret av Fronesis, "Djuret".